

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРАКТИКУ СУЧАСНИХ ФОРМ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕРСОНАЛУ ЗАКЛАДУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Ільїн Дімітрій Вячеславович

здобувач вищої освіти гуманітарно-педагогічного факультету
Національний університет біоресурсів і природокористування України, Україна

Кубіцький Сергій Олегович

ORCID ID: 0000-0002-7691-8606

канд. пед. наук, професор, завідувач кафедри управління та освітніх технологій
Національний університет біоресурсів і природокористування України, Україна

У сьогоденні професійний розвиток персоналу в закладах охорони здоров'я є критичним аспектом. В організаціях, які активно розвиваються, розвиток персоналу використовується для стратегічного розвитку організації, служить інструментом для впровадження змін і задовольняє потреби управління у змінах. Розвиток персоналу стає однією з найважливіших умов успіху будь-якої організації. Ця проблема стає особливо актуальною в сучасному світі, де професійні знання та навички старіють швидше через швидкість науково-технічного прогресу, ніж коли-небудь раніше. Недостатня кваліфікація персоналу впливає негативно на результати діяльності закладу охорони здоров'я.

Введення інноваційних технологій для набуття практичних навичок є головним завданням сучасної медичної освіти. Наразі, для навчання та підвищення кваліфікації фахівців у різних галузях освіти широко використовується та активно розвивається метод кейс-методу (від англійського «Case Based Learning»). Це науковий підхід, спрямований на глибоке та багатогранне розуміння складних проблем в реальних ситуаціях та сприяє формуванню професійної компетентності, розвитку розумових навичок і вмінь [1; 6; 8]. Використання кейс-методу в професійному розвитку медичного персоналу включає в себе набір клінічних сценаріїв, які надаються користувачам для інтерактивного аналізу. Останнім часом також дуже популярним є використання мультимедійного формату для представлення кейсів [4; 7; 9].

Введення кейс-методу навчання в систему професійного розвитку медичного персоналу стало актуальним завдяки потребі у поглибленні практичної підготовки майбутніх лікарів та підвищенні якості післядипломної освіти, при цьому зберігаючи належний рівень теоретичних знань. Традиційна система клінічної медичної освіти не завжди може надати достатньо можливостей для практичної підготовки лікарів через відсутність постійного зворотного зв'язку між студентом та викладачем та обмежену кількість клінічних сценаріїв. Тому використання кейс-методу, особливо з використанням інтерактивних веб-технологій та комп'ютерного моделювання на основі даних реальних пацієнтів (таких як ЕКГ, Ехо-КГ, КТ тощо), дозволяє аналізувати клінічні ситуації в режимі реального часу та застосовувати сучасні міжнародні підходи до медичної практики. Це допомагає зменшити потенційний ризик для пацієнтів та підвищити якість медичної допомоги.

Основними підставами для впровадження кейс-методу за допомогою інтерактивних веб-технологій є:

1. Недостатність пацієнтів для навчання на практиці та обмеженість можливостей практичної ілюстрації клінічних сценаріїв.
2. Потреба в поглибленні практичної складової післядипломної підготовки при збереженні належного рівня теоретичних знань.
3. Необхідність оптимізації традиційних методів навчання.
4. Потреба у якісній візуалізації додаткових методів обстеження.
5. Необхідність удосконалення методів контролю знань, зокрема через комп'ютерне тестування.
6. Важливість впровадження нових інформаційно-навчальних веб-технологій для підвищення ефективності навчання та викладання.

Наша думка полягає в тому, що кейс-метод навчання у системі професійного розвитку медичного персоналу може бути реалізований за допомогою таких компонентів:

1. Презентація клінічних випадків, що означає розповідь або виклад конкретного клінічного випадку.
2. Тренажери клінічних випадків, що включають у себе поєднання конкретного клінічного сценарію з логічно пов'язаними тестовими завданнями.
3. Інтерактивні тренажери для практичних навичок, які об'єднують теоретичний матеріал з конкретною темою та великою кількістю тестових клінічних сценаріїв.
4. Медичний навчальний веб-квест, який поєднує кілька тем в одному проблемному завданні з елементами інтерактивної гри в стилі детективу. Він також включає в себе розгалуження сценарію, поєднання теоретичного матеріалу за декількома темами, відпрацювання практичних навичок та тестові завдання.

Технологія «web-квест» була розроблена в 1995 році професорами з Державного університету Сан Дієго (США) Берні Доджем і Томом Марчем, а згодом стала відомою і вдосконалювалася в Швейцарії.

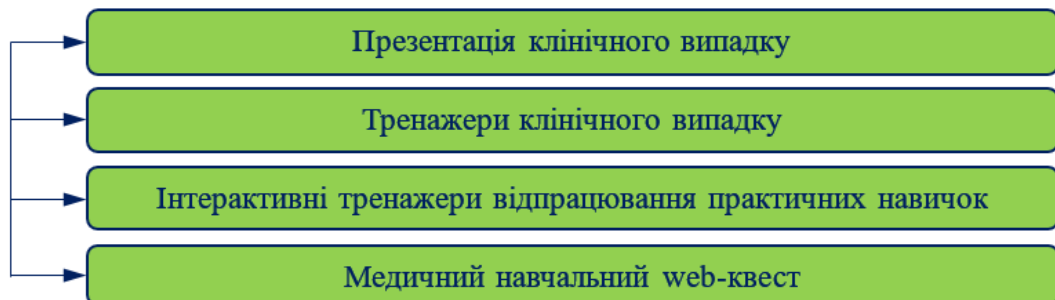

Рис. 1. Основні елементи кейс-методу в системі професійного розвитку медичного персоналу

На сьогодні, оскільки застосування технологій web-квестів розширюється, поняття цієї категорії уточнюється, розробляються різні типи web-квестів та аналізуються їх структури та можливості. Назва «web-квест» складається з двох частин: «web» (від англійського «web» – павутина) вказує на всесвітню мережу, що надає доступ до пов'язаних документів, розташованих на різних комп'ютерах, підключених до Інтернету. Ця глобальна мережа складається з мільйонів web-серверів по всьому світу, які використовуються для передачі даних між підключеними комп'ютерами.

Слово «квест» (від англійського «quest» – пошук, пригода) у сучасній педагогічній літературі розуміється як пошук або дослідження. Таким чином,

поняття «web-квест» вказує на виконання завдань з елементами рольової гри під час використання інформаційних ресурсів або на організовану дослідницьку діяльність, під час якої здобувачі шукають інформацію в мережі Інтернет за вказаними адресами.

Web-квест є одним з найефективніших активних компонентів системи безперервного навчання у XXI столітті, включаючи сучасну медичну освіту. Це проблемне завдання з елементами рольової гри, для виконання якого використовуються інформаційно-освітні технології web.

Технологія web-квесту не потребує від учасників освітнього процесу спеціальних технічних навичок, але може сприяти розвитку різних важливих навичок. Серед них можна виділити критичне та абстрактне мислення, навички порівняння, аналізу та класифікації, вміння самостійного планування, визначення цілей та активного засвоєння медичного матеріалу. Учасники можуть обирати свої освітні стратегії залежно від власних інтересів та здібностей, і це може включати в себе планування результатів у різних сферах, таких як теоретична, прикладна, дослідницька, історична або корекційно-аналітична діяльність. Ця технологія сприяє підвищенню пізнавальної активності учасників та їх мотивації до навчання.

У сфері професійного розвитку медичних працівників проблемне завдання може включати обговорення будь-якої навчальної теми, такої як внутрішня медицина, який поєднує в собі як базові знання, так і підвищення кваліфікації лікаря. У цьому контексті навчальний web-квест забезпечує ефективне візуалізоване представлення навчальної інформації з використанням новітніх web-технологій та медіафайлів, таких як мультимедіа та аудіоматеріали. Це поліпшує якість навчання, спонукає до самостійного навчання та розвиває логічне мислення. Навчальний web-квест сприяє також детальному аналізу сучасних стандартів діагностики та лікування, формує алгоритм мислення та дій, є міжпредметним та орієнтованим на практику, що є невід'ємною частиною професійного розвитку лікарів [2; 11; 13].

Медичний web-квест дозволяє індивідуалізувати навчання медичного персоналу. У контексті професійного розвитку медичних працівників, технології web-квест розширюють можливості підвищення ефективності освіти у всіх галузях внутрішньої медицини, оскільки вони використовують різні способи представлення медичної інформації з використанням електронних засобів навчання.

Глобальна практика розробила різноманітні моделі побудови web-квестів:

1) створення сценаріїв проектної діяльності вчителями або здобувачами на різні актуальні теми, які зацікавлюють для обговорення та є актуальними, при цьому використовуються численні інформаційні ресурси;

2) організація самостійної дослідницької діяльності з використанням можливостей Інтернету;

3) створення спеціальної web-сторінки;

4) інноваційний підхід до організації самостійної роботи здобувачів;

5) розробка web-квестів на основі дидактичної структури ресурсів Інтернету та їх пропозиція до виконання;

6) дидактична модель для осмислення і тлумачення раціональної роботи з персональним комп'ютером та інформаційними ресурсами Інтернету, яка стає засобом активізації навчальної діяльності.

На нашу думку, сучасний медичний навчальний web-квест може включати як ігрові, так і дослідницькі елементи, що надає йому форму детективу. Він базується на вирішенні завдань, пов'язаних із встановленням діагнозу та проведенням диференціальної діагностики за конкретним клінічним випадком. Ігрові web-квести можуть мати освітній характер, оскільки вони допомагають засвоїти медичні знання

або факти. З іншого боку, дослідницькі web-квести дозволяють поглиблювати розуміння вивчених тем. Вони можуть обмежуватися певною навчальною проблемою, що має вузький фокус (наприклад, міні-проекти), або охоплювати знання з різних галузей навчального предмета (наприклад, кардіологія, пульмонологія, функціональна діагностика тощо).

Важливо відзначити, що для створення web-квестів викладачам потрібний високий рівень інформаційної компетентності. Розробка інформаційно-навчального медичного web-квесту є високо затратною за ресурсами, але цей процес допомагає педагогам покращити свою професійну компетенцію. Отриманий web-квест є ефективним засобом підвищення кваліфікації різних спеціалістів. Важливою перевагою є те, що в рамках одного навчального web-квесту можуть об'єднуватися різні теми з одного предмету або кількох предметів, патологій. Він є інтегральним і міждисциплінарним, спрямованим на практичну підготовку, оскільки базується на конкретній клінічній ситуації. Навчальний медичний web-квест може бути легко імпортований та інтегрований з системами дистанційного навчання, такими як Moodle, і може бути доступний на мобільних пристроях завдяки сучасним web-технологіям, які динамічно розвиваються [3; 5].

Отже, впровадження кейс-методу в систему професійного розвитку медичного персоналу з використанням інтерактивних web-технологій є важливою частиною активного медичного навчання як на переддипломному, так і на післядипломному етапах освіти, спрямованою на підвищення кваліфікації. Цей підхід сприяє покращенню організації активного навчального процесу, розвитку різних навичок, таких як логічне мислення, аналіз, узагальнення, систематизація та оцінка інформації. Крім того, він сприяє розвитку комп'ютерних навичок, розширенню словникового запасу і стимулює творчий потенціал, розвиваючи дослідницькі та творчі здібності. Важливим аспектом є можливість використання набутих теоретичних знань для вирішення конкретних практичних завдань, таких як клінічні випадки, що є ключовими в щоденній роботі лікарів.

Застосування кейс-методу в системі професійного розвитку медичного персоналу з використанням інтерактивних веб-технологій дозволяє моделювати різні клінічні ситуації за допомогою сучасних web-технологій, включаючи рідкісні клінічні випадки та вправи для діагностики та лікування. Це дає можливість багаторазово відпрацьовувати навички та дії за визначеними алгоритмами, забезпечуючи індивідуальний підхід до підвищення кваліфікації медичних працівників і, в результаті, покращення якості надання медичної допомоги. Збір бази клінічних випадків із докладною візуалізацією результатів обстеження може суттєво підвищити якість медичної освіти. Перевагою є також те, що віртуальний клінічний досвід не має ризику для пацієнта, а тестовий контроль забезпечує об'єктивну оцінку рівня майстерності, а також надає можливість навчатися у зручний час, незалежно від робочого графіку [10; 12].

Таким чином, нами запропоновано впровадження кейс-методу в систему професійного розвитку медичного персоналу, включаючи КНП «Консультативно-діагностичний центр». Цей метод ґрунтується на використанні набору клінічних випадків, що пропонуються користувачам для аналізу в інтерактивному форматі, включаючи мультимедійне представлення.

Можливі варіанти використання кейс-методу в системі професійного розвитку медичного персоналу включають презентацію клінічних випадків, тренажери клінічних випадків, інтерактивні тренажери для відпрацювання практичних навичок та медичні навчальні веб-квести.

Список використаних джерел:

1. Базелюк В.Г., Кубіцький С.О., Михайліченко М.В., Михнюк С.В. (2022). Техніка управлінської діяльності : навчальний посібник. К.: Міленіум. 424 с.
2. Вознюк О.В., Кубіцький С.О. (2011). Характеристика кризового стану освіти. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України / Серія «Педагогіка. Психологія. Філософія» / Редкол.: Д.О. Мельничук (відп. ред.) та ін. К., Вип. 159. Ч. 3. С.47-56.
3. Волосовець О.П., Вдовиченко Ю.П., Булах І.Є., Краснов В.В., П'ятницький Ю.С. (2014). Проблемні питання впровадження лікарської резидентури в Україні. Післядипломна освіта та лікарське самоврядування за європейськими стандартами: матеріали Всеукр. наук.-практич. конф. з міжнар. Участю (Тернопіль, 11-12 верес. 2014 р.). Терноп. держ. мед. ун-т ім. І.Я. Горбачевського. Тернопіль : ТДМУ. С. 5-12.
4. Вороненко Ю.В. (2017). Напрями розвитку системи медичної освіти в Україні: погляд у майбутнє. Медична освіта. № 3. С. 32-35.
5. Гречаник С., Гречаник Н. (2022). До питання про формування емоційно-етичної компетентності особистості: зарубіжний досвід. Наука і техніка сьогодні. Вип. 6. С. 158-166.
6. Інноваційні освітні технології в післядипломному навчанні лікарів: психолого-педагогічні аспекти. За ред. О.М. Хвисьук, В.Г. Марченко, М.П. Гиря та ін. Актуальні питання вищої медичної освіти в Україні : матеріали 15-ї Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. Тернопіль: ТНМУ. 2018. С. 70-74.
7. Кубіцький С.О. (1999). Підходи до оцінювання ефективності підготовки майбутніх офіцерів та їх сутність. Збірник наукових праць «Соціалізація особистості». К.: Вид-во НПУ ім. Драгоманова, Спец. випуск. С. 170-180.
8. Кубіцький С.О. (2009). Історія соціальної роботи в зарубіжних країнах: навчальний посібник. К.: ДАКККіМ, 228 с.
9. Мельник О. (2021). Інноваційні технології професійного розвитку персоналу закладу охорони здоров'я. Інноваційні технології в менеджменті та публічному управлінні : матеріали доповідей Наукової інтернет-конференції студентів та молодих вчених кафебри менеджменту, публічного управління та персоналу. Тернопіль, 25 листопада 2021 року. С. 202-204.
10. Основи законодавства України про охорону здоров'я, Закон від 19 листопада 1992 року № 2801-XII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>.
11. Післядипломна освіта в умовах євроінтеграції: сутність, зміст, технології, готовність до змін: навчально-методичний посібник / Пуховська Л.П., Артюшина М.В., Базелюк В.Г., Лушин П.В., Снісаренко О.С., Сніцар Л.П., Солодков В.Т. / за наук. ред. Л.П. Пуховської. К.: Педагогічна думка. 122 с.
12. Шумілова І.Ф. (2016). Самоосвіта студентів з питань формування загальнокультурної компетентності. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Сер.: Педагогічні науки. Вип. 1. С. 318-328.
13. Mykhniuk S.V., Kubitskyi S.O. (2021). The concept of pedagogical interaction in the context of professional training of future social workers. Pedagogical and psychological science and education: transformation and development vectors: Collective monograph. Vol. 2. Riga, Latvia: "Baltija Publishing". P. 41-60.